

REDACTIE

E. HEIMANS, Amsterdam en JAC. P. THIJSSSE, Bloemendaal.

ADRES DER REDACTIE:

PLANTAGE MUIDERGRACHT 55, AMSTERDAM.

UITGAVE VAN:

W. VERSLUYS TE AMSTERDAM.

Prijs per jaar f 3.60.

OM ENSCHEDE.

Vervolg van bladz. 143.

Nu doen we evenwel beter, bij een naburigen boer even uit te rusten en aan een kostelijk smeulend turf- of plaggevuur de voeten te warmen.

Grootvader zit bij de wieg te dampen uit een „zwakke piepe,” terwijl zijn kleinzoon, (nog geen 4 jaar oud), dapper zijn voorbeeld volgt. Ja, ja, de kinderen worden hier niet zoozeer opgevoed, dan wel, evenals de kinderen van Harold Skimpole, zoo maar opgerold.

Wanneer men zooals ik veel buiten zwerft, om te teekenen of te schilderen, kan men soms vermakelijke scènes bijwonen. Laatst zat ik bijv. aan een wallekantje te teekenen, toen ik opeens een gedempte, geheimzinnige stem hoorde: „Vaar! vaar! doar zit men kearl in den voren! heê hef nen hoêd op! vaar, den wil mispel stellen!” en na eenige oogenblikken een andere stem, lijmgig en taai, die antwoordde: „Och, ieleu hebt ook aaltieten wat, waar zit den kearl dan?” Ongetwijfeld werd hem nu nader aangeduid waar ik zat, want omkijkende, zag ik een boer met een greep op me afkomen, die me op deze alleszins beleefde wijze uitnoodigde te verdwijnen.

Na eenige discussie hielderde zich alles echter op; er was nl. iemand zoo vrij geweest een deel van 't ooft te annexeren, waardoor de goede man een

bepaalde afkeer had gekregen van vreemdelingen. Toen hij evenwel zag waar ik me mee bezighield, werden we de beste vrienden. Op zijn verzoek maakte ik een schetsje van zijn huis, joa, zei hij, dat is nou wal mooi, meer mienen kaamp is er toch nich bi op. Oewen kaamp, waar is die dan? joa, deê is een half uurken wieder, achter den dannenbosch. O zoo! Ik trachtte hem nu duidelijk te maken dan „zienen kaamp” er niet op stond, omdat ik die niet zag, maar blijkbaar begreep hij 't niet; voor hem was zijn weide en bouwland onafscheidbaar van zijn huis.

„En wat dōj doar noe met?” wijzende op de krijttekening. „O, zeg ik, dat vaarve ik in hoes ôver en dan dōo 'k 't achter een schilderïe.” Dat is kunstbeschouwing op het platteland!

Daar we nu weer door en door warm zijn, zeggen we onzen gastheer vaarwel en aanvaarden den terugtocht; we volgen evenwel niet denzelfden weg, maar houden wat rechts aan en komen zoo op een breeden weg, die ons naar huis zal brengen.

Grootvader zit bij de wieg te dampen.

Welke afwisselende tooneelen, hier een enkel polletje dennen, daar een eikenbosch, dan weer een eenzame boerderij of schuur. Juist bij een draai van den weg naar links is een klein boschje, waar dezen winter een buitengewoon mooie struik van 't kardinaalshoedje „bloeide“, had ik haast gezegd.

De vruchten of liever zaaddoosjes lijken dan ook bijzonder op bloemen, helder karmijnrood en de zaden aan witte draadjes hangende, oranje vermiljoen. Ook de roode bessen van de geldersche roos zaten nog aan de kale twijgen.

Wanneer we nu recht vooruit zien, bemerken we aan den eenen kant een rood steenen huisje, dat hier midden in de hei 't zelfde effect maakt, dat een paddestoel zou maken in een salon. Gelukkig worden we schadeloos gesteld door een mooie boerderij aan den anderen kant van den weg.

Hoe dichter we er bij komen, des te mooier wordt het. Op den voorgrond een schuur, met een ruïne van een schuur of huis er bij, daaromheen boomen en een eindje naar achteren het eigenlijke huis, prachtig om te teekenen. Het schetsboek wordt dan ook voor den dag gehaald en zoo goed en zoo kwaad als dat met een paar stijve, koude handen gaat, er een teekening van opgezet.

Nog een klein eindje verder en weer hebben we

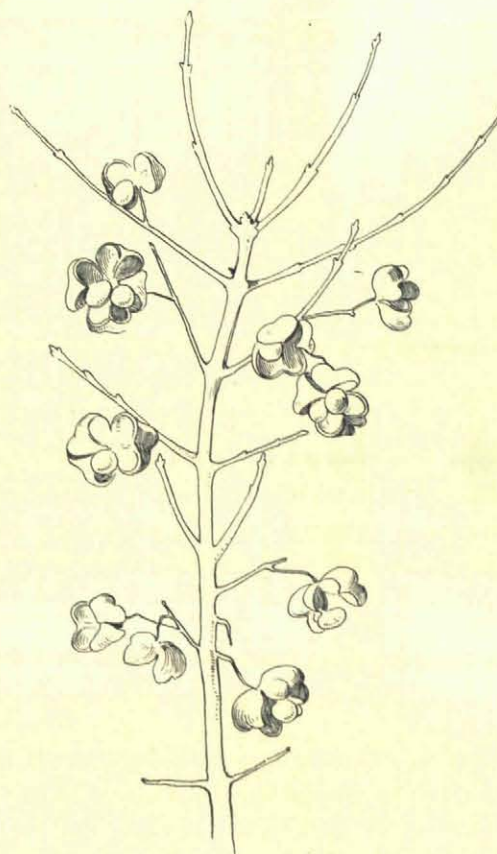

Dan weer een eenzame boerderij of schuur.

een aardig kijkje op dezelfde boerderij door een eikenlaantje.

In de verte staan eenige hoge peppels; daar moeten we langs.

Aan alle kanten beschut door dennen en andere boomen, nog al vochtig en daarbij een vruchtbare

Vruchten van Kardinaalshoedje.

boschgrond, al deze gegevens werken mede, om hier 's zomers een plantengroei te doen ontstaan, die, zoo midden in de hei, iets wonderbaarlijks over zich heeft. Ook duurt het verbazend lang eer de planten den strijd tegen de kou opgeven.

Wanneer op 't vlakke veld bijna alles afgestorven is, zijn hier nog planten in bloei te vinden.

Half November bloeiden hier boschandoorn, breukkruid, geranium en nog veel meer planten, Epipactis stond toen ook nog prachtig mooi groen, ten bewijze bijgaande teekening van 14 November.

Het zijn hier nog wel geen groote exemplaren, maar toch zijn ze 't aanzien wel waard. De fraai golvende bladeren vormen een aardige tegenstelling met het eenigszins stijve, maar toch ook fraaie mozaik, samengesteld door de blaadjes van het klimop, dat den grond bedekt.

Nu is alles warm toegedekt door de sneeuw en 't komt ons zelf haast ongeloofelijk voor, dat dit op 't oogenblik zoo kale, dorre bosch, 's zomers zooveel moois te zien geeft.

Een klein eindje verder is nog een soortgelijk bosch, een beetje grooter, 't zelfde dat de heer Blijdenstein in de Nov.-aflevering heeft beschreven. De toegang is wel verboden, maar gelukkig geldt dat verbod voor ons niet, zoodat we hier nog even een kijkje zullen nemen. Dikwijls heb ik grooter bosschen gezien met zwaarder boomen, maar veel mooier bosschen dan dit kan ik me niet voorstellen.

Hier moeten we weer even een schets nemen.

De sneeuw, die in de stad al bijna verdwenen is of tenminste een vieze kleur heeft aangenomen, ligt hier nog ongerept en in volle zuiverheid op de

het hart van elken natuurliefhebber hooger doet slaan.

De zon schijnt ons nu echter op 't laatste deel van onzen tocht te willen verlaten, want uit het bosch komende, zien we de zoeven nog zoo heldere lucht met een grijzen sluier overtogen. Reeds beginnen enkele sneeuwvlokjes neer te dwarrelen en de lucht wordt voortdurend grijzer en somberder. Het beste zal zijn den naasten weg naar huis maar te volgen want al is het wandelen in een sneeuwbus voor een keer wel eens aardig, het is toch plezieriger een sneeuwbus te zien vanuit de warme huiskamer.

Spookachtig strekken de donkere stammen en kale takken zich uit naar den hemel.

takken; spookachtig strekken de donkere stammen en kale takken zich uit naar den hemel en alleen het breken van een verdord twijgje of het neerploffen van een reepje sneeuw, veroorzaakt door het opvliegen van een vlaamsche gaai, ekster of houtduif verbreekt de stilte. De majesteit van zoo'n tafereel is niet met woorden weer te geven. Wanneer de zon doorbreekt en ieder takje met een goudrandje versiert, hier en daar een stam door een enkel lichtveegje naar voren doet komen en toch geen kracht genoeg heeft, om alles even brutaal en helder te verlichten maar op den achtergrond geheimzinnige schaduwhoekjes laat blijven, vormt zulk een wintergezicht een tafereel, dat het hart van elken schilder of teekenaar en naar ik wil hopen

Voor ons hebben we een dennenlaantje, daar gaan we door en komen in een grooter bosch, voornamelijk bestaande uit eiken en beuken. Ook hier vindt men vele fraaie gezichtspunten, maar de plantengroei is hier 's zomers lang niet zoo rijk als in dat andere bosch. Dat zal wel komen omdat het er te droog is en misschien ook wel een beetje te donker. Wanneer we dit bosch nu achter den rug hebben, zien we de stad Enschede voor ons liggen; dat het een mooi stadsgezicht is, zal ik niet beweren; de schilderachtige hoekjes, die Enschede vroeger ongetwijfeld bezat, zijn met den grooten brand van 1862 verdwenen en ik voor mij geloof niet, dat Enschede ooit een werkelijk pittoresque stad zal worden. Nu, men moet ook niet het midden met

Epipactis.

de beide einden verlangen, de schoone omstreken wegen volkomen op tegen de minder schil-

Gele Ganzenbloem.

derachtige stad zelf, die intusschen meer en meer aan ons oog wordt onttrokken door de in

steeds grooter aantal neervallende sneeuwvlokjes.

De heg waar we langs loopen is op sommige plaatsen nog versierd met roode vruchtjes van den meidoorn, „knewwelbut“, zooals de kinderen hier zeggen letterlijk vertaald, knabbelbotjes. De naam is nog niet zoo heel dwaas gekozen, want men kan er op knabbelen en houdt dan de botjes, d. w. z. de zaden over.

Tot half November, toen de plotseling invallende winter er een eind aan maakte, was de gele ganzenbloem hier nog in fleur te zien.

Eigenaardig is bij deze plant de buitengewoon

Chrysanthemum.

variërende vorm der bladeren. Waarschijnlijk staat die in verband met het streven van bijna alle planten om zooveel mogelijk licht op te vangen. De bovenste blaadjes zijn klein, smal en geheel gaaf, daarop volgen bladeren met getande randen en de onderste bladeren zijn diep ingesneden, zoodat zelfs de alleronderste bladeren genoeg licht ontvangen, om een fraai groene kleur te kunnen aannemen. De geheele plant maakt een verrassend effect, want zoo frisch en fleurig vindt men niet veel bloemen in 't midden van November.

De vorm der onderste bladeren komt veel overeen met die der gekweekte chrysanthemums, maar de bloemen van laatstgenoemde plant zijn zoo sterk

ontwikkeld, dat ze vaak niet in 't minst meer op de bescheiden ganzenbloem gelijken.

De chrysanthemum is eigenlijk een product van Japansche tuinkunst. Ze wordt in Japan verbaasd hoog geschat. Ten tijde van den bloei der chrysanthemums is er door het geheele land feest. De bloem komt ook verbazend veel voor in de versieringen der Japanners; zelfs het wapen der keizerlijke familie is niets anders dan een gestyleerde chrysanthemum.

Jammer, dat sommige tuinlui meer schijnen te letten op groote, dan op fraai gevormde bloemen. Dikwijls ziet men dan ook kolossaal groote bloemen, die in schoonheid gelijk staan met een ragebol of pruik. Neen, dan zie ik veel liever een eenvoudige wilde ganzenbloem.

Ongemerkt zijn we nu bij de zoogenaamde Rietmolen gekomen en dus weer in de stad.

Maar, de laatste loodjes wegen het zwaarst, zegt men wel eens, en voor ons gaat dat volkomen op, want we moeten den Spelbergsweg nog door. Goddank, dat het gevoren heeft! De weg, of liever een smal pad langs den weg, is nu tenminste eenigszins begaanbaar. De rest bestaat uit heuvels en dalen, gevormd door bevroren modder. Ruimte voor twee is er niet op het pad. We nemen dus den ganzenmarsch aan, komen langs ons punt van uitgang en vandaar zijn we spoedig thuis.

Enschede.

B. H. BOLINK.

We nemen dus den ganzenmarsch aan.

DE NEDERLANDSCHE ZOETWATERVISSCHEN.

Tegen den winter gaat zoo langzamerhand alles, wat geen visch is, het aquarium uit en betreft de drogere winterkwartieren. Alle amphiënen en de zoetwaterschildpadden moeten in een bak met vochtige aarde of zand aangevuld, met mos

of hooi en gedekt met draadgaas, gelegenheid hebben zich in te graven; alleen de salamanderlarven en soms ook enkele kikkervischjes, die in hun ontwikkeling achter zijn gebleven en de kieuwen nog niet hebben verloren, kunnen in 't water den winter overblijven.

De meeste waterkevers kruipen in den bodem van 't aquarium, ook de grootere soorten; zoolang het water nog eenige graden boven nul is, houden de spinnende waterkevers en de ruggezwemmers het nog uit. Eens is mij een paartje van de spinnende ingevoren; zij hebben weken lang geleefd in een holte in 't ijs, waarin ze zich nauwelijks konden wenden. Na het dooien van 't ijs zwommen ze weer lustig rond. Doch dit zijn uitzonderingen. Als het aquarium niet in een goed verwarmd vertrek en dicht bij de kachel staat, blijven alleen de visschen 's winters monter, al eten ze zoo goed als niet.

Dat is evenwel voldoende, om een mooi stukje natuur dagelijks voor oogen te hebben. Vooral een klein glas-aquarium met een paar vischjes en wat waterplanten, zoonoodig uitheemsche (de groote waterpest, *Elodea densa*, is hiervoor 't best geschikt) op de werktafel vroolijkt het heele vertrek op. Als 's avonds het licht door 't water schijnt en de schitterschubben van de fraai gevormde diertjes bij elke wending opflikkeren, is het een lust een oogenblikje te poozen van inspannenden arbeid en 't kleurenspeel aan te zien. De diertjes zijn daarbij zoo kalm, ze glijden zoo zonder veel vinnen-bewegen door 't water, dat die rust en stilte dikwijls kalmeerend werken; in dit opzicht doet een klein sier-aquarium even goeden dienst als een ruiker, die kortstondig van duur is; en werkt beter dan een paar vogels, die altijd druk zijn en minstens evenveel verzorging eischen.

Wien de schoonheid van den vorm en de rustige beweging der vischjes op den duur niet voldoende bezig kunnen houden, biedt het aquarium in den winter gelegenheid tot studie genoeg. De kennis van de inlandsche visschen is inderdaad gering bij de meeste natuurliefebbers en eenige jaren aquarium houden is 't eenige middel om de soorten te leeren onderscheiden.

Tegen den winter is 't nog al gemakkelijk, allerlei vischjes machtig te worden. Natuurlijk niet door hengelen, maar door aankoop bij visschers die ze met toebel of andere fijne netten ophalen. De grootte, die allerlei visch tot katvisch stempelt, is juist die welke wij noodig hebben voor 't aquarium, en daardoor komt 't zaakje niet duur te staan.

Als ge evenwel denkt met het koopen ook den naam van een vischje te kunnen krijgen, dan vergist ge u. De visschers kennen alleen de meest gewone soorten, en de rest die zij in handen krijgen